

Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014–2017

Sisällys

Esipuhe.....	2
1. Johdanto.....	3
2. Tutkimusohjelman tavoitteet	5
3. Turun strategian ohjelmallistaminen tutkimusaiheiksi	6
4. Aihepiirit.....	8
4.1 Kilpailukyky ja kestävä kasvu	9
4.1.1 Yrittävä ja osaava kaupunki	9
4.1.2 Vaikuttava ja uudistuva kaupunki	10
4.1.3 Rakentuva kaupunki ja ympäristö.....	11
4.2 Hyvinvointi ja aktiivisuus.....	11
4.2.1 Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen	12
4.2.2 Osaava ja oppiva kaupunkilainen.....	13
4.2.3 Aktiivinen kaupunkilainen.....	13
4.3. Kokonaisuuksien rajapinnat.....	14
5. Ohjelman toteuttaminen	15
6. Päätössanat.....	18

Esipuhe

[Allekirjoittajina Turun kaupunginjohtaja sekä Turun yliopiston ja Åbo Akademin rehtorit?]

1. Johdanto

Turun kaupunkitutkimusohjelma on Turun kaupungin, Turun yliopiston ja Åbo Akademin yhteinen tutkimusohjelma, jossa tehdään kaupunkien kehitystä koskevaa akateemista tutkimusta. Yhteinen tutkimusohjelma on urauurtavaa yhteistyötä, ja se on nostettu esiin kansainvälisestikin yhtenä onnistuneena kaupungin ja yliopistotutkimuksen yhteistyömallina.^{1,2} Tiedon liikkumisen määrätietoinen lisääminen ja tutkimustietoon perustuva yhteiskehittely eri organisaatioiden välillä on vahva eurooppalainen tavoite. Se korostaa tiedon jakamisen ja siirtämisen sekä tavoitteiden yhteensovittamisen tärkeyttä.¹

Kaupunkitutkimusohjelman tavoitteena on tarjota työkaluja kaupungin päätöksentekoon ja kehittää yliopistojen ja kaupungin välistä tiedonvaihtoa. Ohjelman avulla kanavoidaan yliopistotutkimuksesta näkökulmia, ideoita ja neuvonantoa (*policy advice*) kaupungin johtamiseen sekä tutkimusaiheita, -haasteita tai -pyyntöjä kaupunkihallinnosta yliopistoihin. Tietoperusteista johtamista vahvistamalla pyritään lisäämään kaupungin kehittämistoiminnan vaikuttavuutta. Kaupungin rahoittama tutkimus kohdennetaan ajankohtaisiin aiheisiin.

Käsillä oleva ohjelma-asiakirja kuvaa kaupunkitutkimusohjelman tavoitteita ja painopisteitä vuosille 2014–2017. Tämä toinen ohjelmakausi jatkaa ja syventää ensimmäisellä kaudella 2009–2013 hyvin käynnistynyttä ohjelmallista yhteistyötä. Vuorovaikutuksen kehittäminen puolin ja toisin on kuitenkin edelleen tarpeen, jotta yliopistojen tutkimustietoa ja näkemyksellisyyttä saadaan paremmin kanavoitua käytännön kehittämistyöhön. Turkulaisten yliopistojen sisäinen tavoite on tiivistää poikkitieteellistä yhteistyötä sekä lisätä eri oppialoilla tehtävän kaupunkitutkimuksen vuorovaikutteisuutta muiden koti- ja ulkomaisten yliopistojen kanssa. Alati kansainvälistyvän kaupunkitutkimuksen anti Turun kaupungille on uusien ajatusten, trendien ja toimintatapojen tutkimuksen tuominen tiettäväksi, kaupunkipolitiikan ja -kehityksen voimavaraksi.

Kaupunkitutkimusohjelma 2014–2017 on sovitettu tiivistä yhteen Turun kaupungin strategisten ohjelmien kanssa. Se ottaa teemansa näistä ohjelmista, haastaen tutkijat pohtimaan kaupungin kilpailukyvyyn ja kestäväen kasvun tekijöitä sekä miten lisätä hyvinvointia ja kaupunkilaisten aktiivisuutta.

Ohjelman toinen kausi alkaa samaan aikaan, kun Euroopan Unionin linjaukset aluekehitys- ja tutkimusrahoituksen painopisteistä valmistuvat ohjelmakaudelle 2014–2020. Eurooppa 2020 -strategian tavoitteet älykkästä, kestävästä ja osallistavasta kasvusta määrittävät voimakkaasti rahoituksen painopisteitä jäsenmaissa. Vaatimukset vähähiilisten ja älykkäiden ratkaisujen sekä avoimuuden edistämisestä näkyvät selkeästi myös kaupunkitutkimuksen kentällä. Lisäksi EU:n koheesio- ja kasvupolitiikka nojaa yhä selkeämmin kaupunkien rooliin kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin keskittymänä ja levittäjänä, mikä lisää myös kaupunkitutkimuksen merkitystä. Yhtäläillä valtionhallinto korostaa yhä enenevässä määrin suurten kaupunkien ja edelleen kaupunkipolitiikan roolia koko Suomen kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin edistämisessä. Kaupunkipolitiikalla paitsi vahvistetaan kaupunkiseutujen roolia alueidensa vetureina sekä monipuolisina ja kansainvälisesti kilpailukykyisinä elinkeino-, innovaatio- ja osaamisympäristöinä, myös houkuttelevina ja asukkaiden hyvinvointia tukevinä elinympäristöinä.

Yliopistojen aluekehitysvastuu ja akateemisen tutkimuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus puhuttavat laajalti tiedepolitiikassa ja päätöksenteossa ympäri maailman. Vaatimus tutkimustulosten yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämisestä on kirjattu myös Suomen Yliopistolakiin (§ 4). Se on myös yksi Turun kaupunkitutkimusohjelman taustavaikutin. Ohjelma on kaupungin ja yliopistojen toimintamalli samanaikaisesti tieteellisesti korkeatasoisen ja kaupungin kannalta hyödyllisen tutkimuksen edistämiseksi. Kaupunkitutkimuksessa ja siihen perustuvassa opetuksessa koulutetaan yhteiskuntaan kaupunki-ilmioita ja niiden kehitystä tuntevia asiantuntijoita, jolloin yhteiskunnallinen vaikuttavuus on enemmänkin toimintaan sisäänrakennettua kuin kolmas tutkimuksesta ja opetuksesta irrallinen elementti.

Kaupunkitutkimus määritellään ohjelmassa moni- ja poikkitieteelliseksi tieteenalaksi, jossa tutkimuksen kohteena tai toimijana on kaupunki. Tutkimuksen alaan katsotaan kuuluvaksi myös aiheet, joissa kaupunki, kaupunkilaiset tai kaupungissa tapahtuvat ilmiöt ovat olennaisena osana. Sopiviksi tutkimuskohteiksi rajautuvat täten laveasti aiheet, jotka tuottavat kaupungin kehittämisen kannalta hyödyllistä tietoa tai välittävät sitä koskevaa teoreettista (toisin sanoen jo olemassa olevaan tutkimukseen perustuvaa, jäseneltyä) näkemyselisyyttä. Ohjelman puitteissa rahoitettava kaupunkitutkimus on usein niin sanottua soveltavaa perustutkimusta sen pyrkiessä vastaamaan kaupunkien ajankohtaisiin haasteisiin tieteellisten kysymyksenasetteluiden kautta.^{3,4}

Kaupunkitutkimuksen tutkimuskohteita ovat esimerkiksi kaupungin tilallinen rakentuminen ja muutos (esim. seudullisuus, infrastruktuuri, ympäristö, tilojen ja paikkojen muuttuvat arvostukset), kaupungin suhteellinen asema aluerakenteessa (esim. logistinen sijainti, kaupunkiverkostot), sosiaaliset ja terveydelliset kysymykset (esim. työttömyyden tai terveyserojen alueellisuus, nuorisotyöttömyys, segregatio, syrjäytyminen, turvattomuus), kaupungistumisen prosessit ja niiden vaikutukset (esim. esikaupungistuminen, gentrifikaatio), kaupunkiuudistus (toimet kaupungin taloudellisen perustan ja imagon uudistamiseksi) sekä kaupunkikulttuuri (esim. sosiaalinen toiminta, paikoille annetut merkitykset). Tutkimuskohteita määrittää usein ongelmalähtöisyys: kaupunkitutkimuksen kautta pyritään tuottamaan uutta tietoa yhteiskunnallisista ongelmista ja niiden ratkaisumahdollisuuksista.

Kaupunkien kokonaisvaltainen ymmärtäminen ja monimutkaisten kaupunki-ilmiöiden vuorovaikutussuhteiden tutkiminen on äärimmäisen tärkeää muutoksen ennakkoinnin ja kaupungin uudistumisen kannalta. Innovatiivisen kaupunkikehityksen näkökulmasta on olennaista kyseenalaistaa, tarkastella asioita uudessa valossa ja tutkia asioiden yhteyksiä myös siellä missä niitä ei ole totuttu näkemään. Kaupunkitutkimuksen yksi keskeinen vahvuus onkin rikkoa perinteisiä ajatusmalleja pyrkimällä pois tieteen ja hallinnon perinteisistä siiloista. Kaupunkitutkimusohjelma on keino ymmärtää kaupunkien alati muuttuvia toimintaympäristöjä ja uudistumismahdollisuuksia jatkuvassa muutoksessa.

Turkulaisissa yliopistoissa tutkitaan kaupunkia ja siihen liittyviä ilmiöitä erilaisilla teoreettisilla ja metodologisilla lähestymistavoilla sekä erilaisin kysymyksenasetteluin. Esimerkiksi sosiaalipolitiikan, sosiologian, maantieteen ja talousmaantieteen, tulevaisuudentutkimuksen, kulttuurintutkimuksen, historian ja julkishallinnon oppiaineissa tehdään vakiintunutta kaupunkitutkimusta, minkä lisäksi lukuisat muut oppiaineet tarkastelevat tutkimuksessaan jatkuvasti joko suoraan tai välillisesti kaupunkeihin liittyviä kysymyksiä. Moni- ja poikkitieteellisuuden lisäksi kaupunkitutkimukselle oleellinen lähestymistapa on vertaileva tutkimus niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla.

Kaupunkitutkimusohjelman toisella ohjelmakaudella pyritään lisäämään vertailevan tutkimuksen osuutta.

2. Tutkimusohjelman tavoitteet

Kaupunkitutkimusohjelma haastaa niin tutkijat kuin käytännön toimijatkin pohtimaan hyvän kaupungin kehittämistä. Tutkimusohjelma rakentuu pohtimaan niitä tekijöitä ja toimintatapoja, mitkä edesauttavat taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti tasapainoisen sekä ilmapiiriiltään vapaan ja innovatiivisen suomalaisen suurkaupungin kehitystä.

Kaupunkitutkimusohjelma teemat määrittävät kaupungin strategisista ohjelmista ”kilpailukyky ja kestävä kasvu” sekä ”hyvinvointi ja aktiivisuus”. Tutkimus on kuitenkin lähtökohdiltaan akateemista: ohjelmasta rahoitetaan tutkijoiden ja tutkimusryhmien työtä kaupungin valitsemien teemojen puitteissa.

Turun kaupunkitutkimusohjelman 2014–2017 keskeiset tavoitteet ovat:

- 1) Tuottaa kaupungille uutta tutkimustietoa päätöksenteon tueksi, liittyen ennen kaikkea kaupungin strategisissa ohjelmissa linjattuihin teema-alueisiin.
- 2) Lisätä yliopistoissa tehtävän kaupunkitutkimuksen ja kaupungin johdon ja hallinnon välistä vuorovaikutusta tutkimusten käynnistämisessä ja tuottaa tuloksia joita voidaan soveltaa kaupungin kehittämisessä.
- 3) Tiivistää kaupunkitutkimukseen liittyvää poikkitieteellistä tutkimusyhteistyötä turkulaisten yliopistojen oppialojen kesken sekä laajemmin kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kaupunki tavoittelee tutkimusyhteistyöllä tietoa, jota voidaan käyttää päätöksenteon valmistelun tukena. Tällainen tieto voi koskea esimerkiksi kaupungin muuttunutta toimintaympäristöä tai uudistamista kaipaavia toimintamalleja. Esimerkki on nykyinen kuntien murrostilanne, jossa on tarpeen uudistaa kuntien rakennetta ja palveluita seutujen toiminnallista kehitystä vastaavaksi. Tätä varten tarvitaan tietoa paitsi yhdyskuntarakenteesta ja sen kehitysdynamiikasta myös kaupunkilaisten toiveista ja uusien teknologioiden tuomista mahdollisuuksista. Tutkimusohjelman temaattiset painopistealueet ja tutkimukselliset aihepiirit on esitelty tarkemmin luvussa 4.

Yliopistoasiantuntemus voi myös avata kaupungin muutoksen ajallista ulottuvuutta sekä vertaileva tutkimus näkökulmia muiden kaupunkien kehityssuunnista ja toimintatavoista. Historiallinen näkökulma syventää tämänhetkisten aiheiden tarkastelua ja tuo vertailukohtia nykyisille päätöksille ja toiminnalle. Historiallinen tutkimus auttaa hahmottamaan toimijuutta ja sitä mikä tietyyssä toiminnassa ja kehityskaarissa on ajalle tyypillistä ja mikä esimerkiksi Turulle erityistä. Tulevaisuuteen suuntaava tutkimus voi puolestaan olla ennakointia, tulevaisuuden rakentamista, vaihtoehtoisten kehityskulkujen ja trendien esittämistä ja analysointia tai näihin liittyvää normatiivisten ja eettisten tavoitteiden pohdintaa. Tulevaisuusorientoitunut tutkimus huomioi myös muutoksen yllätyksellisyyttä.

Tietoa tuotetaan paitsi kaupungin johdolle, henkilökunnalle, kaupunginvaltuutetuille ja kaupunkikehityksen asiantuntijoille myös laajasti kaupunkilaisille. Kaupunkitutkimuksen aluelähtöisen luonteen vuoksi se tuottaa tietoa samanaikaisesti useiden eri toimintasektoreiden

tarpeisiin. Osallisuuden määrittäessä yhä voimakkaammin kaupungin toiminnan lähtökohtia, tietoa tuotetaan enenevässä määrin paitsi asukkaille, myös hyödyntäen asukkaiden tietämystä omasta elinympäristöstään.

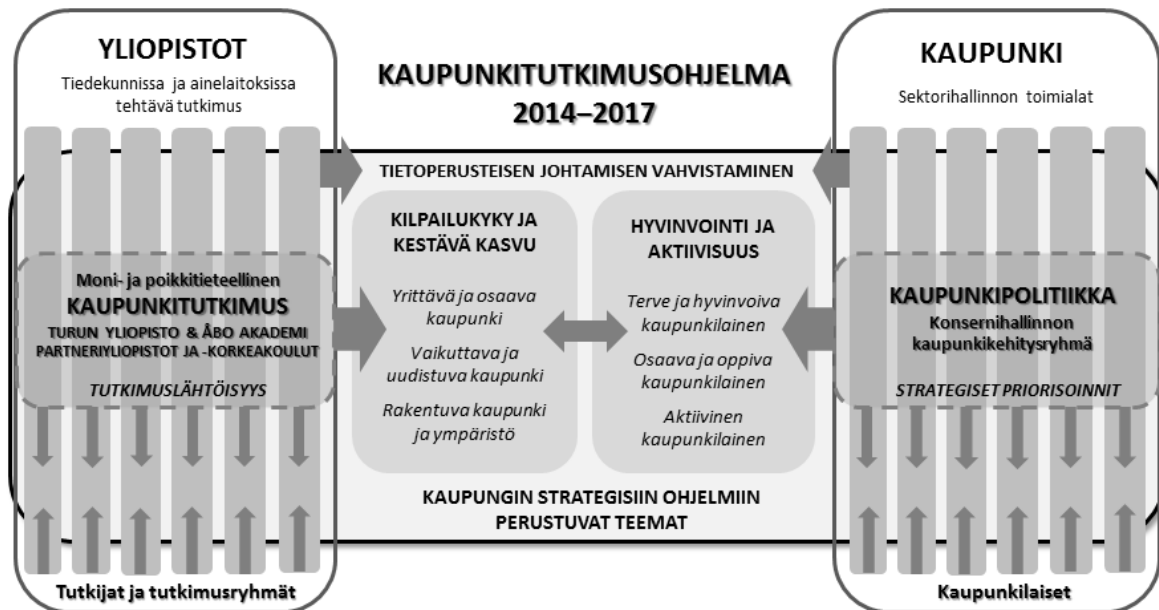
Yliopistojen näkökulmasta tutkimusohjelma edistää kaupunkitutkimusta, joka mainitaan Turun yliopiston strategiassa tärkeänä tutkimusalueena osana kulttuuristen vuorovaikutusprosessien tutkimusta, jonka katsotaan olevan vahvassa kehitysvaiheessa.⁶ Poikkitieteellisen paikallisten yliopistojen yhteistyön sekä kansallisen ja kansainvälisen tieteellisen yhteistyön vahvistaminen kaupunkitutkimuksessa on tavoite, jota pyritään viemään eteenpäin yliopistojen omilla toimenpiteillä, mutta jota kaupunkitutkimusohjelma voi myös tukea. Yhden tieteenalan hankkeet ovat kuitenkin myös edelleen mahdollisia.

Saatuja tutkimustuloksia julkaistaan yleistajuisina ja tiiviinä tutkimuskatsauksina sekä niistä pidetään esitelmää johto- ja työryhmissä, yhteisten kehittämishankkeiden puitteissa ja seminaareissa. Osa ohjelman hankkeista toteutetaan nopealla aikavälillä, esimerkkinä selvitykset tai kirjallisuuskatsaukset kehittämishankkeiden täsmätarpeisiin. Toisaalta ohjelmasta tuetaan myös perusteellisempia ja pidemmällä aikavälillä toteutuvia tutkimuksia, joista on yhtäläillä hyötyä kaupungille. Tällaisia voivat olla esimerkiksi uudet tutkimusavaukset tai seurantatutkimukset esimerkiksi kaupunkilaisten hyvinvoinnissa tapahtuvista muutoksista, minkä avulla voidaan suunnata toimenpiteitä vaikuttavuutta parantaviin kohteisiin ja kehittää palvelujärjestelmää. Toimivien yhteistyösuhteiden syntyminen sekä kaupungin että yliopistojen toimijoiden välillä vaatii aikaa, joten pitkäjänteisyys yhteistyössä on tärkeää.

Ohjelman ensimmäisellä kaudella käynnistettiin tärkeää keskustelua akateemisen tutkimuksen ja kaupungin kehittämisen välisen vuorovaikutuksen merkityksestä. Ohjelma on parantanut kaupungin toimijoiden ja yliopistotutkijoiden tietoisuutta kaupunkitutkimuksen sovellettavuudesta ja tutkimus- ja tietoperusteisen johtamisen tärkeydestä. Toisella ohjelmakaudella pyritään edelleen lisäämään ohjelman tunnettuutta sekä Turun kaupungin organisaatiossa että yliopistojen ainelaitoksissa, ja sitouttamaan toimijoita tiiviimmin yhteiseen tekemiseen ja kehittämiseen. Sekä kaupungille että yliopistoille on hyötyä kaupunkitutkimuksen näkyvyyden paranemisesta ja perustellun kaupunkitutkimuksellisen tiedon välittämisestä julkiseen keskusteluun paikalliselle medialle.

3. Turun strategian ohjelmallistaminen tutkimusaiheiksi

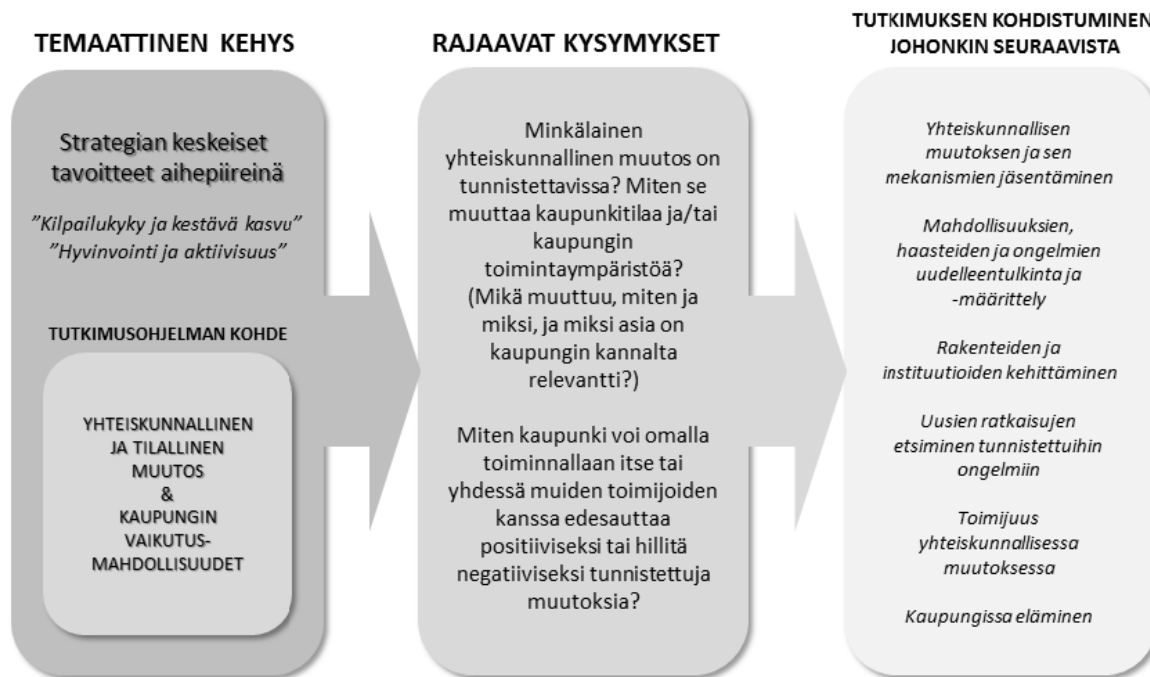
Kaupunkitutkimusohjelman 2014–2017 teemat on sovitettu yhteen vuonna 2014 valmistuneen Turun kaupungin strategian kanssa. Kaupunkitutkimuksen moni- ja poikkitieteellisyys sekä tutkimuksen vertaileva ulottuvuus ovat ohjelman keskeinen vahvuus. Tukemalla monipuolista tutkimusta ohjelma tarjoaa Turun kaupungille työkaluja kaupunkikehittämiseen horisontaalisesti, hallinnon toimialat läpileikaten. Kuva 1 kertoo miten kaupunkitutkimusohjelman teemat perustuvat kaupungin strategiaan ohjelmiin, joihin puolestaan vaikuttaa yleinen kaupunkipolitiikka ja Turun tekemät strategiset priorisoinnit, ja miten yliopistot lähestyvät näitä määriteltyjä teemoja tutkimuslähtöisesti, erilaisia oppiaineperusteisia lähestymistapoja hyödyntäen ja yhteen sovittaen.

Kuva 1. Kaupunkitutkimusohjelmassa 2014–2017 on Turun strategiisiin ohjelmiin perustuvat teemat, joita käsitellään tutkimuslähtöisesti.

Tutkimusohjelma ottaa strategian keskeiset tavoitteet tutkimuksen aihepiireiksi, jotka muodostavat ohjelman temaattisen kehyksen. Itse tutkimusohjelman kohde on, näiden teemojen puitteissa, yhteiskunnallinen ja tilallinen muutos kaupungeissa, ja kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa tähän muutokseen (Kuva 2). Tutkimuskohteet täsmentyvät edelleen rajaavien kysymysten ja tutkimusaiheiden kautta, jotka pureutuvat muutoksen syihin ja seurauksiin sekä keinoihin määrittää tai muuttaa kehityksen suuntaa⁷. Tutkimusohjelma tarjoaa näin ollen kehyksen tutkimusten teemoille, mutta jättää tutkijoille varsinaisten tutkimuskysymysten määrittelyn ja tutkimuksen sisällön tarkemman rajauksen.

Ohjelmasta rahoitettavan tutkimuksen ei tarvitse välttämättä sisältää Turkuun koskevaa empiiristä tutkimusta. Sen sijaan tutkimus voi käsitellä yleisemmin jonkin ilmiön muutosta ja sen vaikutusta kaupunkikehitykseen, tai tutkia jonkin ilmiön muutosta jossain muussa kaupungissa tai kaupungeissa, mikäli se toimii kiinnostavana referenssikohteena Turulle. Esimerkiksi kaupunkikehityksen ilmiöt eurooppalaisissa Turun kokoisissa tai alueelliselta merkityksiltään samantyyppisissä kaupungeissa, erityisesti Pohjoismaissa, ovat mielenkiintoisia vertailukohteita.

Kuva 2. Strategisten teemojen ohjelmallistaminen tutkimusaiheiksi.

4. Aihepiirit

Tässä kappaleessa esitellään tiiviisti Turun kaupungin strategiset ohjelmat, joiden teemat muodostavat kaupunkitutkimusohjelman aihepiirit. Kaupunkitutkimusohjelma kannustaa tutkijoita ideoimaan täsmällisiä tutkimusaiheita niiden puitteissa, huomioiden edellisessä luvussa esitetyt rajaukset. Tutkimuslähtöisyys (eli suhde jo olemassa olevaan tietoon ja teorioihin) on sekä akateemisen kaupunkitutkimuksen että kaupungin uudistumisen kannalta hyödyllisen tiedonjalostuksen keskeinen edellytys.

"Kilpailukyky ja kestävä kasvu" sekä "Hyvinvointi ja aktiivisuus" -kokonaisuudet ovat toisiaan tukevia ja täydentäviä, mistä syystä usean osakokonaisuuden alla voi esiintyä samantyyppisiä aiheita. Läpileikkaavia teemoja ovat esimerkiksi kestävyys ja vähähiilisyys, digitaalisuuden ja uusien teknologioiden hyödyntäminen, sekä osallisuus, asukas- ja asiakaslähtöisyys ja hyvinvointi. Tutkimus voi myös kohdentua samanaikaisesti useisiin listatuista teemoista. Kaupunkitutkimusohjelmalla edistetään niin ikään kahden strategisen ohjelman aihepiirien suhdetta käsittelevää tutkimusta. Ideoita tutkimuksille voi hakea myös Turun kaupungin strategisista ohjelmista⁸, joissa aihepiirejä ja kaupungin tavoitteita käsitellään paljon yksityiskohtaisemmin.

Globaalit muutostrendit kuten ilmastonmuutos, kaupungistuminen, ikärakenteen ja elinkeinorakenteen muutos, eriarvoisuuden kasvu, kansainvälinen muuttoliike ja kilpailu sekä esimerkiksi resurssiviisauden ja vähähiilisyyden tavoittelu määrittävät kaupunkipolitiikan ja välillisesti myös kaupunkitutkimusohjelman tavoitteita yltäasolla. Ohjelma pyrkii tarkastelemaan

näitä ilmiöitä ja niihin liittyviä pyrkimyksiä Turun tai siihen verrattavissa olevien kaupunkien ja kaupunkiseutujen kontekstissa. Kaupungit ympäri maailman kohtaavat hyvin samankaltaisia haasteita huolimatta niiden kulttuurisista, taloudellisista ja institutionaalisista erityispiirteistä. Olennaista kaupunkitutkimuksen kannalta on pureutua samanaikaisesti sekä globaalien haasteiden universaaliuteen että ratkaisujen paikallisuuteen. Esimerkiksi tieto miten asuinalueiden eriytymiseen on pyritty vaikuttamaan maailmalla, ei välttämättä ole sellaisenaan sovellettavissa Turussa, mutta tarjoaa perusteltuja näkökulmia kaupungin kehittämisvalintoihin. Päätöksiä valmistelevien virkamiesten rooli tutkimusyhteistyössä on keskeinen pohdittaessa ratkaisuja nimenomaan Turun paikallisista ja alueellisista erityispiirteistä käsin.

4.1 Kilpailukyky ja kestävä kasvu

Turun strategian Kilpailukyky ja kestävä kasvu -ohjelma kattaa kolme teemakokonaisuutta:

- Yrittävä ja osaava kaupunki
- Vaikuttava ja uudistuva kaupunki
- Rakentuva kaupunki ja ympäristö

Painopisteet ovat kaupungin rooli elinkeinotoiminnan tukemisessa ja uudistamisessa, sekä kaupunkirakenteen kehitys ja sen vaikutus kaupungin kilpailukykyyn.

4.1.1 Yrittävä ja osaava kaupunki

Yrittävä ja osaava kaupunki -osiossa on kuvattu kaupungin keinoja yritysten ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja innovaatioiden tukemiseen sekä logistisen aseman vahvistamiseen. Osiossa käsitellään myös kaupungin vetovoimaa matkailijoiden, tapahtumien ja kongressien kaupunkina sekä Turun tavoitetta olla Suomen vetovoimaisin yliopisto- ja opiskelijakaupunki.

Kansainvälinen kilpailu määrittää kaupungin edellytyksiä uudistaa elinkeinotoimintaansa. Ei riitä että Turku menestyy hyvin kansallisessa kilpailussa. Kaupungin tulee olla houkutteleva kansainvälisten investoijien silmissä, mikä edellyttää laaja-alaista ja ennakkoluulotonta yhteistyötä kaupunkikehityksen eri osa-alueilla asukkaiden, yritysten, yliopistojen ja muiden kumppanien kanssa. Kaupungin houkuttelevuus on useiden osatekijöiden summa, minkä edistämiseksi kaupunkikehitystä on lähestyttävä kaupungin toimialoja läpileikkaavana kokonaisuutena. Houkuttelevuuden keskeisiä osa-alueita ovat paitsi monipuolinen yritysperusta ja -palvelut myös hyvinvoivat asukkaat ja työntekijät, osaava työvoima, hyvä logistinen sijainti ja toimivat liikenneyhteydet sekä yhä enenevässä määrin yhdyskuntarakenne.

Paljon on kiinni siitä, missä määrin Turku kaupunkiseutuineen pystyy hyödyntämään logistista sijaintiaan, historiallista perintöään, monikulttuurista väestöään sekä kaupungin yliopistoja ja korkeakouluja tulevassa kehityksessä.

Kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan Yrittävä ja osaava kaupunki - kokonaisuudessa tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- kaupungin elinkeinotoiminnan uudistuminen ja kaupungin mahdollisuudet yritysten innovaatiotoiminnan tukemisessa
- kaupungin logistisen sijainnin vahvistaminen osana kilpailukyvyyn kehittämistä
- kaupungin erityispiirteiden hyödyntäminen liiketoiminnassa sekä kaupunkikehityksessä ja -markkinoinnissa
- kestävät maankäytön ratkaisut ja niiden suhde kaupungin taloudelliseen kilpailukykyyn
- kaupungin uudistumisen kannalta tärkeät kaupunkitilat ja toiminnot
- kaupunkikulttuuri kaupunkia uudistavana voimana

4.1.2 Vaikuttava ja uudistuva kaupunki

Vaikuttava ja uudistuva kaupunki -osiossa on kuvattu kaupungin oman toiminnan johtamista, uudistamista, omistajaohjauksen vaikuttavuuden parantamista, tilojen käytön uudistamista sekä sähköisten palvelukanavien rakentamista.

Yhä tärkeämmäksi kysymykseksi kaupungin uudistumisen kannalta nousee, miten rajallisia voimavaroja hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti. Tuottavuus voi kasvaa ainoastaan toimintatapoja muuttamalla ja siksi organisaation kyky uudistua on tärkeää. Uudistumisen lähtökohdina ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen. Kaupunki haluaa tuntea asukkaidensa ja asiakkaidensa näkemykset paremmin, ja kehittää johtamisenettelyjään yhteistoimintaa tukevaksi. Tietoon perustuvassa johtamisessa kaupunkitutkimusohjelmalla on merkittävä rooli lisättäessä kaupungin johdon ymmärrystä toimintaympäristön muutoksesta, erilaisten kaupunki-ilmiöiden kehityksestä ja kaupungin mahdollisuuksista vaikuttaa niihin. Vertailevan kaupunkitutkimuksen kautta voidaan tuottaa tietoa muiden kaupunkien johtamis- ja kehittämismalleista.

Ajasta ja paikasta riippumattomien sähköisten palveluiden lisääntyminen mahdollistaa uudenlaisia toimintatapoja, osallistumismuotoja ja liiketoimintamahdollisuuksia, joita kaupunki kehittää yhteistyössä yliopistojen, yritysten ja asukkaiden kanssa. Tuloksellisuuden saavuttaminen on merkittävä johtamishaaste, joka edellyttää uudenlaista osaamista, toimintatapojen muutosta ja teknologisten innovaatioiden hyödyntämistä.

Vaikuttavan ja uudistuvan kaupungin kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- digitalisoitumisen hyödyntäminen osallistumisen, palveluiden ja liiketoiminnan kehittämisessä
- johtamisen, yhteistyömallien ja innovaatioalustojen kehittäminen
- kansainvälisten kokemusten hyödyntäminen kaupungin palvelutoiminnan ja toimintatapojen uudistamisessa sekä tilojen käytön tehostamisessa

4.1.3 Rakentuva kaupunki ja ympäristö

Rakentuva kaupunki ja ympäristö -osiossa on kuvattu kaupunkirakentamisen suuntaviivat, keskustan kehittäminen, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteet sekä asumisen kehittämisen painopisteet ja tavoitteet.

Kaupunki on jatkuvassa muutostilassa, ja sen rakentaminen ja maankäyttö puhuttavat niin kaupunkilaisia kuin poliittisia päätöksentekijöitä. Ilmastotietoinen kaupunkikehitys edellyttää entistä kestävämpää rakentamistapaa ja innovatiivisuutta kaikessa toiminnassa aluesuunnittelusta korjausrakentamiseen. Tämän ymmärryksen ja osaamisen arvo korostuu tulevaisuuden yhdyskuntarakennetta luotaessa. Kaupunkisuunnittelussa tulee ottaa huomioon taloudellisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja ekologisen kestävyysnäkökulmat, mihin kaupunkitutkimukselle ominainen poikkitieteellinen ja aluelähtöinen lähestymistapa tarjoaa hyödyllisiä näkökulmia.

Kaupungit ja kaupunkiseudut ovat keskeisessä roolissa globaalien ilmastonmuutoksen hillintää ja muutokseen varautumisesta koskevien tavoitteiden toteuttamisessa. Resurssien viisas käyttö on nousemassa kansainväliseksi kilpailuvaltiksi, ja resurssitehokkuudesta huolehtiminen lisää ekologista kestävyttä. Hyödyt näkyvät myös taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin paranemisena. Historiallisen rakennuskannan innovatiivinen uudiskäyttö edistää resurssitehokkuutta ja lisää Turun mahdollisuuksia kaupunkirakentamisessa.

Rakentuvan kaupungin ja ympäristön kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisäävät tekijät
- kokonaisvaltainen suunnittelu (mm. maankäyttö, asuminen, liikenne)
- innovatiiviset kaupunkisuunnitteluratkaisut, toimintatavat ja kumppanuusmallit maankäytön painopistealueilla
- kaupunkilaisten ja yritysten rooli kaupungin suunnittelussa ja kehittämisessä sekä uusien teknologioiden hyödyntäminen osallistumisessa
- kaupunkirakenteen eheyttämiseen ja täydennysrakentamiseen liittyvät mahdollisuudet eri asukas- ja ikäryhmien ja asumistoiveiden näkökulmasta
- resurssiviisaat ja vähähiiliset toimintatavat ja ratkaisut rakentamisessa ja aluesuunnittelussa
- paikallisten erityispiirteiden hyödyntäminen kaupungin tai asuinalueiden kehittämisessä

4.2 Hyvinvointi ja aktiivisuus

Turun strategian Hyvinvointi ja aktiivisuus -ohjelmassa on kolme pääteemaa:

- Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen
- Osaava ja oppiva kaupunkilainen

- Aktiivinen kaupunkilainen

Painopisteet ovat yhtäältä kaupungin, yritysten ja kolmannen sektorin rooli palveluiden tuottamisessa ja toteuttamisessa, ja toisaalta yksittäisten kaupunkilaisten mahdollisuus vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa ja ottaa vastuuta sen edistämisestä. Osallisuuden edistäminen sekä asukas- ja asiakaslähtöisten toimintamallien kehittäminen kaikessa kaupungin toiminnassa heijastelevat kaupunkikehityksen ihanteiden muutosta kohti avoimempaan tiedon vaihtoon ja hyödyntämiseen perustuvaa toimintakulttuuria.

4.2.1 Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen -osiossa on kuvattu väestön hyvinvointiin liittyvät tavoitteet, kaupungin palvelurakenteen muutokset sekä vaikuttavien asiakasketjujen ja asiakaspalvelun sekä kumppanuuden nostaminen kaiken toiminnan keskiöön.

Kaupungin toiminnan keskeisenä päämääränä on kaupunkilaisten hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys, hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ja resurssien oikea kohdentaminen ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista, joiden ratkaiseminen edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta.

Kaupungin tavoitteena on luoda puitteet hyvinvoinnille ensisijaisesti laaja-alaisen yhteistyön ja ehkäisevän toiminnan keinoin. Lisäksi erityis- ja korjaavia palveluita tarjotaan niitä tarvitseville. Hyvinvointiin kuuluvat paitsi riittävä elintaso myös yhteisöllisyys, itsensä toteuttamisen muodot sekä ihmisen halu ja kyky käyttää omia voimavarojaan. Kaupunki ei ole vain palveluiden tarjoaja, vaan hyvän elämän mahdollistaja, ja asukkailta edellytetään entistä enemmän aktiivisuutta ja vastuullisuutta itsestään ja yhteisöstään. Kaupungin tehtävänä on luoda puitteet, joissa yksilöt, yhteisöt ja järjestöt pääsevät osallistumaan ja tuottamaan tarpeitaan vastaavia palveluja ja toimintaa. Lisäksi demokraattisen osallistumisen kautta asukkaat osallistuvat alueensa kehittämiseen ja päätöksentekoon.

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen -kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- eri toimijoiden väliset uudet kumppanuusmallit palveluiden ja ehkäisevän työn suunnittelussa ja toteuttamisessa (esim. toimeentulo-ongelmat, syrjäytyminen, lastensuojelu)
- digitaalisten palveluiden mahdollisuudet terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä
- asiakaskeskeisten palveluprosessien kehittäminen
- alueellinen segregatio ja sen ehkäiseminen
- kaupunkilaisten asuinoloja parantavat tekijät

4.2.2 Osaava ja oppiva kaupunkilainen

Osaava ja oppiva kaupunkilainen -osiossa on kuvattu kaupunkilaisten elinikäisen oppimisen tukemisen keinot sekä vieraskielisen väestön potentiaalin valjastamisen ja kielitaidon kehittymisen tavoitteet. Lisäksi kuvataan kaupungin henkilöstön osaamisen kehittämisen tavoitteet.

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen toteuttaminen ovat kaupungin perustehtäviä sekä kilpailukyvyyn edellytys. Monipuolisella ja erilaisten oppijien tarpeisiin vastaavalla koulutuksella luodaan pohjaa aluetalouden uudistumiselle ja kaupunkilaisten hyvinvoinnille. Vieraskielisten kaupunkilaisten määrän jatkaessa kasvuaan on tuettava myös heidän kotimaisten kielten osaamistaan sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja kaupunkilaisten kansainvälisiä valmiuksia. Koulutuksen uusien toteuttamistapojen ja asutusrakenteen muutosten seurauksena kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan ja digitaalisten opetusratkaisujen ja tilojen yhteiskäytön mahdollisuuksia selvitetään. Nuorten sijoittuminen koulutukseen ja työelämään, sekä yleissivistävän koulutuksen laatu ja vetovoimaisuus, ovat edellytyksiä kaupungin kilpailukyvyille. Myös kaupungin henkilöstön osaaminen ja ylläpitäminen on kehittämisen keskeinen voimavara.

Osaava ja oppiva kaupunkilainen -kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- digitaalisten toimintaympäristöjen hyödyntäminen osaamisen kehittämisessä tai sivistyspalveluissa
- vieraskielisen väestön kotouttamisen sekä kulttuurien välisen vuorovaikutuksen ja monikulttuurisuuden edistäminen
- asiakaslähtöisyys ja kevyemmät toimintamallit palveluiden järjestämisessä
- uudet toimintamallit nuorten työllisyyden, ammattitaidon ja hyvinvoinnin edistämisessä

4.2.3 Aktiivinen kaupunkilainen

Aktiivinen kaupunkilainen -osiossa on kuvattu niitä keinoja ja tavoitteita, joilla kaupunkilaisten aktiivisuutta voidaan lisätä. Osiossa keskitytään omatoimisuuden ja itsepalvelun kasvattamiseen, palveluohjauksen tarkempaan kohdistamiseen, yhteisten palvelujen kehittämiseen, vanhoista toimintatavoista luopumiseen ja palvelujen uudistamiseen sekä kehittämiseen.

Aktiivisella harrastamisella on todettu olevan yhteys parempaan koettuun terveyteen ja hyvän elämän kokemiseen. Kaupungin asukkaiden ja asiakkaiden tunteminen auttaa suuntamaan kaupungin palveluihin kohdistamia voimavaroja ja samalla asiakkaiden palvelukokemusta voidaan parantaa. Oman asuinalueen erityispiirteisiin nojaava toiminta voi vahvistaa alueidentiteettiä ja edelleen edistää asukkaiden hyvinvointia. Kolmas sektori eli yhdistykset, järjestöt ja muu kaupunkilaisten yhteistoiminta ovat merkittävässä asemassa tuettaessa kaupunkilaisten mahdollisuuksia edistää omaa hyvinvointiaan.

Uudistamisen keskiössä on osallisuuden kasvattaminen ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa. Poliittisen osallistumisen lisäksi huomiota suunnataan kansalaisten suoraan osallistumiseen kaupungin hallintoon ja päätöksentekoon. Kaupunkilaisten mahdollisuuden

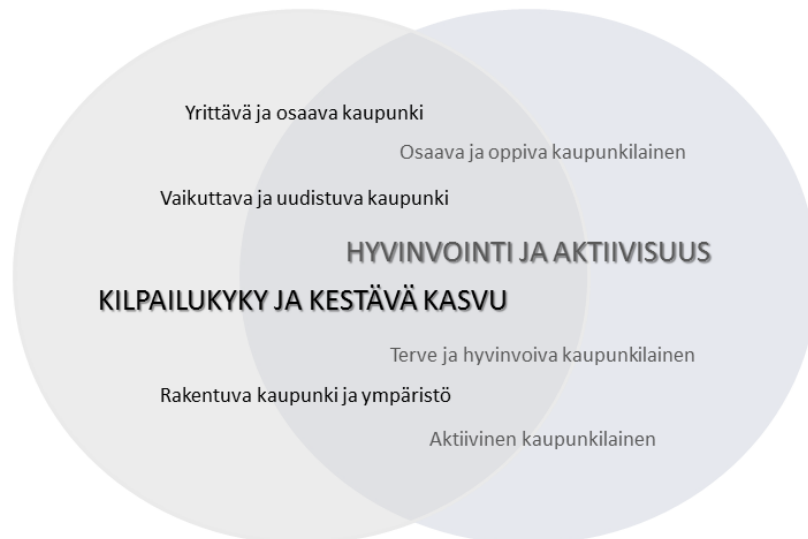
vaikuttaa itseään koskeviin asioihin on todettu lisäävän hyvinvointia ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Osallisuuden painopisteiksi on nostettu kaupunginosa- ja teemaosallisuus sekä lasten ja nuorten, ikääntyvien sekä erityisryhmien osallisuus. Lisäksi kehitetään edelleen uudenlaisia kulttuuriin osallistumisen ja kulttuurin harrastamisen muotoja edistämällä kulttuuripääkaupunkivuonna omaksuttua ”kulttuuri tekee hyvää” -ajattelua. Ihmisten arjessa näkyvien matalan kynnyksen kulttuuripalvelujen lisäksi toteutetaan tuotantoja, jotka kasvattavat kaupungin matkailullista kiinnostavuutta ja kilpailukykyä.

Aktiivinen kaupunkilainen -kokonaisuudessa kaupunkitutkimusohjelmassa tehtävässä tutkimuksessa voidaan tarkastella aihepiirejä liittyen, mutta ei rajautuen, seuraaviin esimerkkeihin:

- kaupunkilaisten aktiivisuuden edistäminen ja kaupungin rooli omatoimisuuden mahdollistajana (ml. toiminta ja tilat)
- asukas- ja asiakastietoon perustuva palveluohjaus ja -tuotanto
- kolmannen sektorin rooli ja kumppanuusmallit palveluiden tuottamisessa ja toteuttamisessa
- uudenlaiset kulttuuritoiminnan muodot ja kaupunkikulttuuritapahtumat sekä kulttuurin rooli kaupunkikehittämisessä ja asukkaiden arjessa
- osallisuuden (ml. poliittisen ja hallinnollisen osallistumisen) laaja-alainen kehittäminen suunnittelussa, toteuttamisessa ja päätöksenteossa

4.3. Kokonaisuuksien rajapinnat

Turun strategisten ohjelmien ja siten kaupunkitutkimusohjelman temaattisen sisällön kaksi painopistealuetta – kilpailukyky ja kestävä kasvu sekä hyvinvointia ja aktiivisuus – ovat toisiaan täydentäviä ja myötävaikuttavat toistensa kehittymiseen (Kuva 3). Taloudellista kilpailukykyä ja kestävä kasvu ei voida saavuttaa ilman aktiivisia ja hyvinvoivia kaupunkilaisia, eivätkä kaupunkilaiset voi hyvin ilman työtä ja aktiivista elinkeinotoimintaa. Kaupunkitutkimusohjelman kannalta kiinnostavaa on myös teemojen rajapinta, muun muassa tutkimusaiheet, joissa kaupunkilaisten hyvinvointi yhdistyy elinkeinoelämän uudistumiseen. Myös esimerkiksi väestön ikääntymiseen, työttömyyteen ja terveyteen liittyvien ongelmien alueellinen kasaantuminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin ymmärtäminen toisiaan tukevin kokonaisuuksina on välttämätöntä.

Kuva 3. Turun strategisten ohjelmien kaksi kokonaisuutta ja niiden välinen vuorovaikutus.

5. Ohjelman toteuttaminen

Kaupunkitutkimusohjelma toteutuu yksittäisten tutkimushankkeiden ja niiden tuloksia hyödyntävän kehittämistoiminnan kautta. Tutkimusyhteistyötä suunnataan etenkin ohjelman kautta kanavoidulla tutkimusrahoituksella.

Tutkimuksen odotetaan perustuvan tieteelliseen viitekehykseen ja tuottavan tuloksia, jotka ovat sekä merkittäviä akateemisiin kriteereihin että sovellettavissa kaupungin kehittämistoiminnassa. Tämä toteutuu kun projektit suunnitellaan niin, että ne täyttävät sekä yliopistojen (akateemisen tutkimuksen) että kaupungin (tiedon sovellettavuuden) tarpeita. Tutkimusjohtaja avustaa tarvittaessa ”tulkkina” erilaisten tiedonintressien yhteensovittamisessa. Tutkimushankkeiden tulee nivoutua osaksi Turun kaupungin kehittämistoimintaa.

Kaupunkitutkimusohjelman mukaista tutkimusyhteistyötä rahoitetaan neljällä erilaisella rahoitusinstrumentilla (Taulukko 1).

	Toteutuminen	Haun aikataulu
Ohjelman omat tutkimusrahoituskilpailut	Kaupungin rahoittamana 100% asti tai yhteisrahoitettuna	Haku erikseen määriteltynä ajankohtina
Osallistuminen suuriin tutkimushankkeisiin	Kaupunki voi toimia osarahoittajana tai osallistua muulla tavoin pääosin ulkoisella rahoituksella (esim. EU, Tekes) toteutettavaan tutkimukseen	Jatkuva
Pienet täsmätutkimukset	Kaupungin rahoittamana joko 100%, yhteisrahoituksella tai	Jatkuva

	kaupungin kanavoimalla ulkoisella rahoituksella	
Kaupungin apurahat pro graduihin	Kaupungin rahoittamana 100%	Haku kerran vuodessa

Taulukko 1. Kaupunkitutkimusohjelman mukaisen tutkimusyhteistyön rahoitus.

Ohjelman omilla tutkimusrahoituskilpailuilla tarkoitetaan Turun kaupungin järjestämiä tutkimushakua. Näissä kaupunki määrittelee tutkimusteemat, joihin se pyytää tutkijoilta ehdotuksia tutkimushankkeista, sisältäen niiden täsmällisen aiheen, näkökulman ja rajauksen. Kaupunki myös määrittelee kriteerit, joilla ehdotuksista valitaan parhaat eli rahoituksen saajat. Kilpailu voidaan järjestää yksittäisten tutkijoiden tai tutkimusryhmien kesken. Haut voidaan toteuttaa yksi- tai kaksivaiheisina (karsinta aiehaulla ennen varsinaista hakua).

Turun kaupunki järjestää tutkimusrahoituskilpailuja valitsemana ajan kohtana. Hakujen teemat ovat kaupunkitutkimusohjelman mukaiset, mutta tarkemmin kohdistetut. Näin ollen hauilla voidaan täsmentää kaupunkitutkimusohjelman painopisteitä.

Kaupunkitutkimusohjelmasta on toteutettu tutkijastipendien haku (yksittäisille tutkijoille) vuosina 2011 ja 2013, jolloin jaettiin Turun kaupungin ja Varsinais-Suomen YH-säätiön rahoittamia tutkijastipendejä. Vuonna 2014 toteutetaan tutkimushankkeiden haku (ryhmille).

Suurilla tutkimushankkeilla tarkoitetaan mittavia, yleensä useamman vuoden kestäviä tutkimushankkeita. Ne toteutuvat suurelta osin yhden tai useamman kaupunkiorganisaatiosta riippumattoman, ns. ulkoisen rahoittajan varoin. Ohjelmaa toteuttava ulkoinen rahoitus voi olla perinteisen tutkimusrahoituksen ohella myös aluekehitysrahoitusta, mikäli kehityshankkeisiin kytketään tutkimusyhteistyötä. Tutkimusrahoitusta tarjoavat esimerkiksi Suomen Akatemia, Tekes, EU:n puiteohjelmat ja säätiöt. Tätä rahoitusta hakevat pääsääntöisesti tutkijat. Aluekehitystä rahoitetaan EU:n puiteohjelmista ja rakennerahastoista sekä erilaisista kansallisista ohjelmista. Hakijoita ovat pääsääntöisesti kaupungit, alueet tai kolmas sektori, mutta mahdollisesti myös yliopistot suoraan. Ulkoinen rahoitus on miltei aina kilpailtua.

Suuret tutkimushankkeet käynnistyvät pääsääntöisesti tutkijalähtöisesti. Tutkijat voivat tarjota kaupungille osallistumista hankkeisiin jatkuvasti, ilman erillistä määräaika. Kaupunki voi osarahoittaa tai osallistua muulla tavoin oman kehittämistoimintansa kannalta hyödylliseksi katsomiin hankkeisiin. Osarahoittaminen on tarpeen erityisesti Tekesin rahoittamissa tutkimushankkeissa, joissa edellytetään, että niihin nimetyt tiedon soveltajat osallistuvat myös rahoitukseen. Summat ovat hankkeiden kokonaisbudjettiin nähden erittäin maltillisia. Muu osallistuminen tarkoittaa, että kaupunki toimii esimerkiksi tutkittavan mallin, sovelluksen tai palvelun kehittämälustana, mikä tuo ulkoisia resursseja kehittämiseen, mutta edellyttää jonkin verran hanketta tukevaa ja siihen sitoutunutta työpanosta.

Kaupunkitutkimusohjelman toisella ohjelmakaudella pyritään lisäämään ulkoisesti rahoitettujen hankkeiden osuutta ensimmäiseen ohjelmakauteen verrattuna. Kaupunki kannustaakin tutkijoita seuraamaan aktiivisesti EU:n, Tekesin ja muita ohjelman toteuttamisen kannalta hyödyllisiä ohjelmia. Kaupungin rahoittaman muun tutkimuksen toivotaan myös pidemmällä aikavälillä lisäävään ulkoisesti rahoitettua tutkimusta Turun alueella.

Pienillä täsmätutkimuksilla tarkoitetaan kaupungin erikseen hankkimia tutkimuksia, joiden ajallinen kesto on tavallisesti muutamasta kuukaudesta puoleen vuoteen. Näissä kaupunki sopii tekijän kanssa mitä tutkitaan ja miten. Usein kysymys on ajankohtaiseen kehittämiskysymykseen liittyvistä taustoittavista ja kehitysvalintoja selventävistä tutkimuksista, joissa voidaan näin edetä nopeasti. Rahoitusinstrumentilla on esimerkiksi teetetty kirjallisuuskatsauksia, joissa on selvitetty mitä olemassa oleva tutkimus jo kertoo aiheesta. Täsmätutkimukset käynnistyvät usein kaupungin aloitteesta, mutta myös tutkijat voivat ehdottaa niitä. Yliopistojen räätelöidyt kurssit, esimerkiksi kaupungin kehittämiskohteisiin sidotut ns. arkkitehtuuristudiot kuuluvat myös tähän kategoriaan. Erillistä hakuaikaa ei ole, vaan asiasta voi neuvotella kaupungin kanssa jatkuvasti.

Turun kaupungin apurahat pro graduihin on jaettu vuosittain, vuodesta 2005 alkaen. Vuodesta 2010 alkaen ne on myönnetty Turun kaupunkitutkimusohjelman mukaiseen tutkimukseen. Tarkemmat ehdot määritellään hakujulistuksessa. Haku on kerran vuodessa, syksyisin.

Tarkemmat kaupungin tutkimusrahoitusta koskevat kysymykset pyydetään kaikkien neljän instrumentin osalta osoittamaan tutkimusjohtajalle, hyvissä ajoin ennen määräaikoja.

Kaupunkitutkimusohjelmassa panostetaan viestintään tutkimusyhteistyön tulosten tehokkaammaksi levittämiseksi. Tutkijoiden (pl. pro gradut) odotetaan julkaisevan tuloksia akateemisilla, vertaisarvioituilla foorumeilla, mutta kaupunkitutkimusohjelman rahoittamissa hankkeissa heillä on lisäksi velvollisuus kirjoittaa tuloksista helposti lähestyttävässä muodossa kaupungin virkamiehille ja luottamushenkilöille sekä muulle akateemisia piirejä laajemmalle yleisölle. Julkaisukanavana jälkimmäiselle toimii ohjelman oma Tutkimuskatsauksia-sarja, jossa tutkimukset raportoidaan tiiviisti ja yleistajuisesti. Tutkimuskatsauksia on vapaasti ladattava verkkojulkaisu (www.turku.fi/kaupunkitutkimus -> julkaisut). Vuosina 2011–13 ilmestyi yhteensä 23 tutkimuskatsausta, jotka jakautuivat aihepiiriltään melko tasaisesti ensimmäisen kaupunkitutkimusohjelman aihepiirien välillä. Sarjaa toimittaa tutkimusjohtaja.

Kaupunkitutkimusohjelma pyrkii lisäämään vuorovaikutusta kaupungin ja yliopistojen välillä. Yhteisen tutkimusjohtajan avulla pyritään vähentämään sitä, että tutkimusyhteistyötä tehdään vain ennestään tuttujen kumppaneiden kanssa ja edesauttamaan potentiaalisten uusien yhteistyötahojen tunnistamista. Tämä koskee yhtäläillä sekä Turun kaupunkia että yliopistoja. Yhteistyötä edistetään lisäämällä verkottumista kaupungin ja yliopiston eri oppiaineiden välillä, ilman välittömästi mukana seuraavaa rahoitusta. Verkottuminen voi tarkoittaa esimerkiksi taustakeskusteluja kaupungin konsernihallinnon tai toimialojen tutkimustarpeista ja laitoksilla toteutettavan tutkimuksen tarjonnasta.

Jokaiselle tutkimushankkeelle nimetään kaupunkiorganisaatiossa yhdyshenkilö, jonka tehtävä on huolehtia tiedonsiirrosta organisaation sisäpuolella. Suurissa tutkimushankkeissa kaupungin edustaja osallistuu hankkeen ohjausryhmään. Pienten hankkeiden ohjaus ja raportointi yhdistetään jo olemassa oleviin prosesseihin. Tutkimusjohtaja koordinoi yhteistyötä ja yleisempää tiedottamista.

6. Päätössanat

Kaupunkitutkimusohjelman toisen kauden alkaessa kaupunkitalouden näkymät ovat haastavat, mikä korostaa tarvetta entistä terävämpään tutkimusyhteistyöhön ja ajankohtaiseen tutkimustietoon perustuvaan päätöksentekoon. Turku ei toimi tyhjiössä, vaan kaupungin tulee jatkuvasti reflektoida asemaansa suhteessa kansallisiin ja globaaleihin kehityskulkuihin. Kaupunkitutkimus tarjoaa uusia näkökulmia yhteiskunnalliseen ja tilalliseen muutokseen. Tulevaisuuden jatkuva ennakointi on kaupungin uudistumisen kannalta välttämätöntä, mutta myös nopea reagointikyky muutostilanteissa tarvitsee taustalleen ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin pureutuvaa tutkimustietoa. Kaupunkitutkimus tarjoaa kaupungille työkaluja muutoksen hallintaan.

Yliopistotutkimuksen näkökulmasta ohjelmakausi 2014–2017 tuo mukanaan mahdollisuuden tiivistää yhteistyötä eri oppiaineissa tehtävän kaupunkitutkimuksen kesken. Turun yliopistoissa tätä viedään eteenpäin kaupunkitutkimusverkoston perustamisen kautta, minkä toivotaan myös lisäävän turkulaisen kaupunkitutkimuksen kansainvälistä näkyvyyttä ja verkottumista. Lisäksi tavoitteena on tiivistää yhteistyötä kaupunkitutkimuksen tohtorikoulutuksessa. Ilmapiiri on innostunut ja uuden kauden avausta odottava.

Lähdeviitteet

1. McGuinness D (2012) Knowledge brokerage in action in European Cities. Key insights from five successful knowledge brokerage initiatives. Freiburg: Informed Cities. http://informed-cities.icleurope.org/fileadmin/template/projects/primus/files/brochures/Knowledge_Brokerage_McGuinness.pdf
2. Joas M et al (Eds. 2013) Informed Cities. Making Research Work for Local Sustainability. Earthscan.
3. Miettinen R & Tuunainen J (2010) Perus- ja soveltava tutkimus tiedepolitiikan luokittelukategorioina ja retorisisina resursseina. Tiedepolitiikka 3/2010, 7-17.
4. Lähteenmäki M, Pöyhönen S, Saarinen T & Tarnanen M (2010) Yhteiskunnallinen relevanssi tutkimuksen ulottuvuutena. Tiedepolitiikka 3/2010, 51-53.
5. Ruoppila S (2014) Turun kaupunkitutkimusohjelman ensimmäinen kausi 2009–2013. Turun kaupunkitutkimusohjelman tutkimusraportteja 1/2014 (*ilmestyy samaan aikaan uuden kaupunkitutkimusohjelman kanssa*)
6. Turun yliopiston strategia 2013–2016
http://www.utu.fi/fi/Yliopisto/Documents/TY_strategia_2013-16.pdf
7. Jako tarkentaviin kysymyksiin perustuu Professori Markku Sotaraudan TEM:in tilaisuudessa 24.8.2010 pitämään esitelmään.
8. Turun kaupunki 2014. Kaupungin strategiatyö. <http://www.turku.fi/strategia>.